

Vantaa

PVM:

10.11.2023

DNRO:

VKM/159/2023

LAUSUNTO

Vantaan kaupunki | Vantaan kaupunginmuseo

Kaupunkiympäristön toimiala
Kadut ja puistot -palvelualue
Paula Luomala

Viite: Lausuntopyyntö 24.10.2023
Asia: ROSENLUNDINTIEN KATUSUUNNITELMA
Sijainti: Rosenlundintie, 01360, Vantaa
Havukoski 74

Vantaan katujen suunnittelu on pyytänyt kaupunginmuseolta lausuntoa Rosenlundintien katusuunnitelmaluonnoksesta (päiväty 18.10.2023).

Suunnittelualue sijaitsee maakunnallisesti arvokkalla Hanabölen kylämaisema-alueella (Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava). Kaavamerkinnän taustalla on Missä maat on mainioimmat. Uudenmaan kulttuuriympäristöt -selvitys, jossa aluetta luonnehditaan seuraavasti: "Hanabölen kylämaisema avoimine peltoineen on syntynyt Keravanjoen varteen. Jo 1500-luvulla tunnetussa kylässä on säilynyt paljon rakennuskantaa 1700-luvulta. Yhdessä vanhan tiestön, joen ja ympäröivän peltomaiseman kanssa se muodostaa yhä melko yhtenäisen ja hyvin säilyneen kulttuurimaiseman, vaikka osa peltoalasta on rakennettu golfkentäksi. ... Alueella arvokasta on avoimet peltomaisemat ja kyläkeskuksen vanhimmat rakennukset."

Alue on merkitty myös Vantaan yleiskaavassa maisemallisesti merkittäväksi. Arvokkaan kulttuuriympäristö rasterimerkintään liittyy seuraava määräys: "maakunnallisesti tai paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö. Alueiden käytössä on varmistettava, että kulttuuriympäristön arvot säilyvät. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on vaalittava kulttuuriympäristön ominaispiirteitä. Kulttuuriympäristöä kehitettäessä on sen arvot otettava huomioon ja sovitettava yhteen yleiskaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa." Tarkemmin asiaa on avattu yleiskaavan oikeusvaikutteisella liitekartalla, jossa suunnittelualue on merkitty maisemallisesti arvokkaaksi alueeksi, jonka "rakennus- ja kulttuurihistoriallisia arvoja sekä maisemakuvaa on suojeltava. Rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakenteet, pihapiirit tai puistot sekä maisemallisesti merkittävät kujanteet, pensasaidanteet ja yksittäispuut on säilytettävä. ... Alueella tapahtuva rakentaminen, ympäristörakentaminen ja ympäristöhoito tulee sopeuttaa alueen maisema- tai kaupunkikuvallisiin, kulttuurihistoriallisiin ja rakennustaiteellisiin arvoihin. Alueelle

rakennettaessa tai tehtäessä muutoksia olemassa oleviin rakennuksiin on huolehdittava siitä, että sekä rakennusten että ympäristön rakentaminen sijoitukseltaan, mittasuhteiltaan, tyyliltään ja materiaaleiltaan sopeutuu ympäristöönsä. Avoimen maisematilan reunoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota."

Museo on lausunut mielipiteensä alueella vireillä olevasta kaavamuutoksesta 17.3.2023 päivätyssä lausunnossaan (Dnro VKM/025/2023). Museo esitti lausunnossaan, että Rosenlundintien katulinjauksen luonne pysyisi maaseutumaisena, vaikka tielinjaus ei itsessään ole historiallisesti merkittävä rakennusperintökohde. Asemakaavaan sovittiin liitettävä tien uudistamiseen liittyvä kaavamääräys: "alueella todetut maisemalliset arvot tulee huomioida sinne tehtävissä katusuunnitelmissa. Katusuunnitelmista tulee pyytää paikallisen museoviranomaisen lausunto." Asemakaava ei ole vielä astunut voimaan.

Vantaan kaupungilla on määriteltä kulttuuriympäristöille oma kaupunkitilaohjeistus, jossa määritellään jukisen ympäristön laatutekijöitä seuraavasti: "Rakentamisessa käytetään kestäviä ja esteettisesti korkeatasoisia kohteen luonteeseen sopivia materiaaleja ja ratkaisuja. Sekä materiaali- että kaluste- ja varustevalinnat määräytyvät kohteen historian ja luonteen pohjalta nykyiseen käyttöön liittyvät vaatimukset huomioon ottaen. Ratkaisujen tulee olla kunnossapidon kannalta toimivia ja käytössä turvallisia. Rakenteiden tulee olla esteettisesti kohteeseen sopivia, viimeisteltyjä ja kestäviä. Kasvillisuusratkaisuilla tuetaan paikan henkeä ja luonnon monimuotoisuutta."

(<https://vantaankaupunkitilaohje.fi/2017/0316/kulttuuriymparistot/>)

Hanabölentietä Rosenlundin asuinalueelle johtava tie on nykyasussaan vajaa neljä metriä leveä soratie, joka halkaisee itä-länsisuunnassa Hanabölentien länsipuolisen peltoaukean. Rosenlundintien eteläpuoleinen alue on golfkenttää. Nyt nähtävillä olevassa katusuunnitelmassa on katu esitetty levennettävän siten, että tien pohjoislaidassa on kaksi asfaltoitua ajokaistaa (yhteensä 5 m) ja näiden eteläpuolelle on esitetty eri materiaalilla päällystetty 2.5 m leveä jalkakäytävä. Jalkakäytävän materiaaliksi on esitetty harmaata kivisiroitepinnoitetta. Molemmiin puolin tietä on sijoitettu vierialueet, jotka on tarkoitus toteuttaa niittykasvillisuuden peittämällä avo-ojilla, joissa olevat liittymät ovat sorapintaisia. Tiealueen valaistukseen on suunnitelmassa esitetty 8 metriä korkeita puupylväitä.

Maisema-arvoja on huomioitu suunnitelmassa tien vierialueiden ja valaisinpylvään materiaalien suhteen. Suunnitelmassa on pyritty vähentämään asfaltoitavan pinnan leveyttä siten, että jalkakäytäväosuus pinnoitettaisiin eri materiaalilla kuin ajoväylä. Jalkakäytävän osuudelle ehdotettu kivisiroitepinnan on tarkoitus imitoida sorapintaa.

Maiseman vaalimisen kannalta olisi suositeltavaa, että jalkakäytäväosuus toteutettaisiin sorapintaisena (tai toissijaisesti kivituhkapintaisena), jolloin saataisiin asfaltilla peitetty alue ja sen aiheuttama maisemahaitta mahdollisimman pieneksi. Ehdotettu kivisiroitepinta modernina materiaalina ei ole suuressa kontrastissa asfaltilla päällystettyyn pintaan nähden, jolloin sen vaikutus maisemassa on lähes sama, kuin että koko tiealue olisi asfaltilla pinnoitettu. Kivisiroitepinta on ulkonäöltään hieman muovisen ja tasaisuudessaan

keinotekoisien näköinen. Materiaalivalintaa perustellaan sillä, että kivituhka- tai sorapintaista jalkakäytävän kantavuus ei ole riittävä määritellyssä katuluokassa. Lausuntopyynnön materiaalista ei käy ilmi katuluokituksen perustetta ja epäselväksi jää, voisiko luokitusta muuttaa kulttuuriympäristön arvojen vaalimisen perusteella, edes jalkakäytävän osalta.

Suunnitelmaluonnoksessa ei ole eritelty pylvääseen kiinnitettävän valaisimen mallia, eikä käytettävää valaisutasoa. Maiseman kannalta tärkeää olisi, että kadunvalaisu ei olisi liian kirkasta ja valon sävy olisi lämmin. Pylväiden tulisi olla mahdollisimman matalat ja valaisinmalli tulisi olla mahdollisimman lähellä Hanabölentiellä käytettyä mallia. Puu on materiaalina oikea valinta pylvääseen.

Susanna Paavola
Rakennustutkija

Tiedoksi: